

YTTRANDE

Datum
2026-05-27

Referens
RUN-00160-2026

Regeringskansliet, Klimat- och
näringslivsdepartementet

Remissyttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning om industriell acceleration och omställning KN2026_00781 (Industrial Accelerator Act, COM 2026/956)

Region Norrbotten tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till förordning om industriell acceleration och omställning, Industrial Accelerator Act.

Sammanfattning

Region Norrbotten ställer sig bakom förordningens övergripande mål om stärkt konkurrenskraft, klimatnytta och ekonomisk säkerhet. Samtidigt bedömer regionen att förslaget samlade konsekvenser behöver analyseras närmare, särskilt avseende genomförande, ansvarsfördelning och administrativ belastning. Regelverket behöver vara proportionerligt, rättssäkert och praktiskt genomförbart.

Kommuners och regioners roller, ansvar och förutsättningar behöver tydliggöras. Lokal och regional nivå behöver ges tillräcklig genomförandekapacitet och ett reellt inflytande, med beaktande av territoriella förutsättningar och villkor som möjliggör deltagande även för små och medelstora företag.

För att förordningen ska få avsedd effekt behöver genomförandet omfatta samordning, finansiering och kapacitet för möjliggörande infrastruktur och bredare samhällsinvesteringar. Mer förutsägbara villkor för omställningsinvesteringar och ett ökat nationellt ansvarstagande för investeringsintensiva satsningar i glest befolkade områden är positivt.

Det behöver klargöras hur förordningen förhåller sig till och kompletterar andra EU-initiativ, särskilt Net Zero Industry Act, Critical Raw Materials Act och en kommande European Competitiveness Fund.

Bakgrund

Den globala ekonomin har genomgått betydande förändringar, där handel och investeringar i allt större utsträckning används strategiskt. Samtidigt bidrar klimatomställningen till ökade investeringar och teknikutveckling som påverkar konkurrenssituationen.

Industrial Accelerator Act är ett lagförslag från Europeiska kommissionen som presenterades den 4 mars 2026. Syftet är att stärka EU:s industriella kapacitet och konkurrenskraft, minska utsläppen i strategiska sektorer och minska beroendet av tredjeländer i kritiska värdekedjor.

En central ambition är att industrins andel av EU:s BNP ska uppgå till minst 20 procent senast 2035. För att nå detta föreslås åtgärder inom flera områden, bland annat:

- enhetliga, förenklade och digitaliserade tillståndsförfaranden för tillverkningsindustrin,
- krav på unionsursprung och lågt koldioxidavtryck för utpekade produkter vid offentlig upphandling och offentliga stöd,
- begränsningar och villkor för utländska direktinvesteringar i utpekade sektorer,
- att medlemsstaterna utser geografiskt avgränsade industriella accelerationsområden.

Region Norrbottens generella synpunkter

Region Norrbotten ställer sig bakom förordningens mål om stärkt konkurrenskraft, klimatnytta och ekonomisk säkerhet. Samtidigt bedömer regionen att förordningens konsekvenser behöver analyseras närmare, särskilt när det gäller ansvarsfördelning, administrativ belastning och förutsättningar för ett ändamålsenligt genomförande. Regelverket behöver vara proportionerligt, rättssäkert och praktiskt genomförbart samt tydliggöra kommuners och regioners roller och ansvar.

Regionen instämmer i behovet av att minska sårbara beroenden, särskilt där de kan användas geopolitiskt. Internationell konkurrens är förutsättning för Europas tillväxt. Regionen vill särskilt understryka små och medelstora företags, inklusive mikroföretags, betydelse för innovation och konkurrenskraft. Förordningen bör balansera regelbaserad frihandel och en välfungerande inre marknad med riktade insatser som stärker EU:s industriella kapacitet i strategiska sektorer.

Norrbotten har goda förutsättningar att bidra till EU:s industriella mål genom konkurrenskraftiga företag, fossilfri el och tillgång till industrimark för elintensiva etableringar. Redan i dag pågår mycket stora investeringar, bland annat i fossilfritt stål. Samtidigt har investeringsosäkerheten ökat till följd av omvärldsläget, vilket förstärker behovet av tydliga och långsiktiga politiska signaler.

Regionen ser följande möjliga effekter och risker med förslaget:

Möjliga effekter

- Förenklade och digitaliserade tillståndsprocesser kan korta ledtider och minska administrativ osäkerhet för stora industriprojekt.
- Ett ökat fokus på EU:s självförsörjning kan stärka efterfrågan på kritiska råmaterial som finns i Norrbotten.

Risker

- Skärpta regler för utländska direktinvesteringar kan försvåra tillgången till kapital för kapitalintensiva projekt.

- Utpekade accelerationsområden och ökad industriexpansion kan öka konflikter om markanvändning och påverka rennärning, natur och biologisk mångfald.
- EU-gemensamma prioriteringar kan minska regionalt inflytande över utvecklingen.
- Krav på lågt koldioxidavtryck och unionsursprung kan innebära trösklar som försvårar små och medelstora företags deltagande i upphandlingar.

Accelerationsområden

Förslaget omfattar industriella accelerationsområden som ska samla planering, tillstånd, infrastruktur och energiförsörjning inom geografiskt avgränsade områden för att möjliggöra snabbare och mer förutsägbara industriinvesteringar.

Regionen välkomnar att medlemsstaterna ska utse industriella accelerationsområden. Genomförandet behöver tydliggöra ansvarsfördelning, finansiering och risk mellan nivåer så att kommunernas långsiktiga förutsättningar stärks. Kommuner bär ofta stora initiala kostnader för mark, planering och anslutande infrastruktur, medan skatteintäkter i hög grad tillfaller staten.

Fungerande accelerationsområden förutsätter nära samverkan med kommuner och regioner i urval, planering och genomförande. Utan en sådan förankring finns risk för parallella strukturer i stället för att befintliga processer och regionala styrkor tas till vara.

I Norrbotten pågår över tio mångmiljardprojekt inom hållbar stålproduktion, gruvor och kritiska råmaterial, vätgas och elektrobränslen samt batterivärdekedjor. Regionen står redan i dag för nära 90 procent av EU:s järnmalmproduktion och omkring en tolfedel av EU:s kopparbrytning. Om projekten realiserar kan EU:s importberoende minska genom ökad tillgång till järnmalm, koppar, sällsynta jordartsmetaller och naturlig grafit.

I Norrbotten illustreras kopplingen mellan accelerationsområden och systemflaskhalsar tydligt. Industrins elbehov bedöms kunna öka med cirka 30–40 TWh till mitten av 2030-talet, vilket kan vända dagens överskott i elområde 1 (SE1) till underskott om ny produktion och nätutbyggnad inte kommer på plats. Logistikbehoven kan samtidigt öka kraftigt, med särskilt tryck på Malmbanan, Luleå hamn och Stambanan genom övre Norrland. För att få effekt behöver kriterier och genomförande för accelerationsområden därför omfatta samordning av elnät, effekt, transportinfrastruktur, anslutningsprocesser och fysisk planering, tillsammans med tydliga mandat och kapacitetsstöd för de offentliga aktörer som förväntas bära samordningen.

Region Norrbotten vill också lyfta att industriell acceleration i omställningsregioner förutsätter samhällsinvesteringar som går utöver enskilda industriprojekt. I Norrbotten kan 15 000–20 000 nya arbetstillfällen uppstå inom en tioårsperiod, med en potentiell befolkningsökning på uppemot 30 000 personer och ett behov av över 10 000 nya bostäder, samt följdinvesteringar i skola, vård, VA, kollektivtrafik och annan samhällsservice. Utvecklingen av accelerationsområden behöver därför ses i ett bredare samhällsperspektiv. Attraktiva livsmiljöer, fungerande samhällsservice och långsiktigt hållbara samhällsinvesteringar är centrala för att industriell omställning ska kunna genomföras i praktiken.

Genomförandet bör tydliggöra hur finansiering, samordning och operativ kapacitet kan stärkas så att omställningen kan realiserar i tid.

Regionen noterar att förslaget prioriterar redan ianspråktaga industrisajter (brownfield). I Norrbotten finns ofta god tillgång till ny industrimark (greenfield) där tillgång till mark inte utgör en begränsande

faktor. Förordningen bör därför utformas så att medlemsstater kan välja greenfield på likvärdiga villkor och artikel 25 tas bort, eller skrivs om.

Regionen välkomnar fokus på industriell klustring och investeringsfrämjande samt betonar vikten av att bygga vidare på befintliga regionala styrkor.

Regionen anser att en EU-konkurrenskraftsfond (European Competitiveness Fund, ECF) kan bli ett viktigt verktyg för att genomföra satsningarna. Fonden bör göra det enkelt för mikro- och småföretag att delta. Ansökningsprocessen ska vara enkel, kraven rimliga och få villkor ska behöva uppfyllas i förväg. Det ska också vara möjligt att få förskottsbetalningar. Förutom bidrag bör fonden kunna erbjuda lån och garantier när det passar bättre. Genomförandet bör i första hand ske genom aktörer med lokal eller regional närvaro. För att skapa förutsägbarhet bör fonden ha långsiktiga och tydliga arbetsprogram. Utlysningar ska vara öppna och konkurrensutsatta och ansökningar bedömas av oberoende experter.

Tillståndsprocesser

Förslaget syftar till att förenkla och påskynda tillståndsprocesser. Tidsfrister och förenklingar måste dock vara förenliga med rättssäkerhet, kvalitet och nationella processer.

Förslaget om kontaktpunkter och digitalisering är positivt. Det är också bra att den lokala och regionala nivåns betydelse för tillståndsprocesserna lyfts fram. Effektiv samordning mellan myndigheter och nivåer är avgörande för att minska handläggningstider och administrativ belastning.

Utländska direktinvesteringar

Förslaget innehåller bestämmelser om utländska direktinvesteringar i strategiska sektorer, med syfte att minska sårbarheter och säkerställa att investeringar inte motverkar EU:s ekonomiska säkerhet eller långsiktiga motståndskraft.

Regionen ser behov av åtgärder som stärker EU:s ekonomiska säkerhet och minskar strategiska beroenden. Samtidigt bör regelverket stödja regelbaserad frihandel och en välfungerande inre marknad, så att legitima omställningsinvesteringar och internationella partnerskap inte i onödan hämmas, särskilt i kapitalintensiva projekt. Regelverket behöver vara harmoniserat, rättssäkert och förutsägbart samt samspela med befintliga nationella och EU-gemensamma processer för att undvika dubbelprövning och oklara tidslinjer.

Upphandling och offentliga stöd

Förslaget innehåller bestämmelser om offentlig upphandling och offentliga stöd. Syftet är att stärka efterfrågan på strategiska produkter genom krav som rör bland annat ursprung, hållbarhet och klimatprestanda.

Regionen ser positivt på att offentlig upphandling och offentliga stöd används för att stärka efterfrågan på strategiska produkter och stödja omställningen. Kraven behöver dock vara proportionerliga, möjliga att följa upp och administrativt hanterbara. Krav som förutsätter verifiering genom flera led i värdekedjan kan medföra längre ledtider och ökade kostnader. Detta kan innebära särskilda utmaningar för mindre kommuner. Genomförandet bör därför utformas så att det inte försvårar offentliga aktörers uppdrag. Det är också viktigt att små och medelstora företags möjligheter att delta i upphandlingar och bidra till försörjningskedjan säkerställs.

Riktmärken och kravnivåer för produkter med lågt koldioxidavtryck behöver vara ambitiösa för att ge tydliga marknadssignaler och stärka omställningen i relevanta värdekedjor. I norra Sverige finns företag som redan producerar, eller har potential att producera, sådana produkter. Tydliga och högt ställda nivåer kan stärka investeringsviljan och konkurrenskraften.

Det behöver även klargöras hur nya bestämmelser förhåller sig till befintliga stödformer, så att regionala och lokala aktörers handlingsutrymme inte begränsas.

Genomförande

Förslaget innehåller bestämmelser om genomförande, uppföljning och översyn, inklusive ansvarsfördelning mellan nivåer.

Region Norrbotten noterar att förslaget innehåller en översynsklausul efter tre år, vilket är positivt ur ett lärande- och justeringsperspektiv. Samtidigt behöver regelverk och styrmedel vara stabila, förutsägbara och samordnade över tid för att upprätthålla investeringsvilja och konkurrenskraft. Ansvarsfördelning och kapacitet hos berörda offentliga aktörer behöver vara tydligt definierade redan från början och möjliggöra effektiv samordning mellan lokal, regional och nationell nivå.

Det behöver även klargöras hur förordningen förhåller sig till andra EU-initiativ, såsom Net Zero Industry Act och Critical Raw Materials Act, för att undvika överlapp och onödig administrativ belastning.

Luleå 2026-05-27

Johannes Sundelin

Regionala utvecklingsnämndens ordförande